

Warszawa, 24 września 2008 r.

Rozwiązania w ustawie proponowane przez stronę rządową będące efektem dyskusji w ramach zespołów problemowych Komisji Trójstronnej ds. Ubezpieczeń Społecznych oraz Polityki Gospodarczej i Rynku Pracy oraz uwagi zgłoszone przez partnerów społecznych biorących udział w pracach.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt Ustawy o emeryturach pomostowych, który na początku października będzie przyjmowany przez Radę Ministrów. Rząd otrzymał opinie związków zawodowych do projektu ustawy. 24 września zakończą się negocjacje w sprawie emerytur pomostowych w Komisji Trójstronnej.

Projekt ustawy

Prace nad systemem emerytur pomostowych trwają od 10 lat, dwukrotnie przygotowano projekty ustaw, jednak żadnemu rządowi nie udało się skierować projektu do parlamentu.

W ciągu tych lat zmieniały się warunki wykonywania wielu prac, wchodziły nowe technologie, coraz więcej osób rozumiało, że przywileje emerytalne dla niektórych są finansowane z podatków wszystkich, a możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę nie powinna być rekompensatą za niskie płace czy utratę zdrowia.

Obecny rząd ma wolę doprowadzenia prac nad systemem emerytur pomostowych do końca. Ma też świadomość, że jest to istotne rozwiązanie z punktu widzenia długofalowego rozwoju gospodarczego, a dalsze zadłużanie przyszłych pokoleń na poczet wcześniejszych emerytur jest szkodliwe.

Czemu nie wcześniejsze emerytury?

W nowym systemie składki emerytalne zapisuje się na indywidualnych kontach, a wysokość emerytury z ZUS liczyć się będzie dzieląc zbierany tam kapitał przez liczbę lat, którą statycznie ktoś ma szansę przeżyć. Jeśli wprowadzone zostaną emerytury pomostowe, to zgromadzony w ZUS kapitał będzie waloryzowany, choć nowych składek emerytalnych nie będzie przybywać. W efekcie ubezpieczony niewiele straci na wysokości swojej emerytury. Gdyby jednak utrzymać wcześniejsze emerytury, to zgromadzony w momencie zakończenia kariery zawodowej kapitał musiałby wystarczyć na więcej lat. Poza tym ubezpieczony straciłby na odsetkach. Tymczasem w końcowych latach przed emeryturą zysk z odsetek jest największy. W efekcie każdy, kto przechodziłby na wcześniejszą emeryturę, miałby bardzo niskie świadczenie.

31 grudnia 2008 r. wygasają stare zasady przechodzenia na wcześniejszą emeryturę. Dla osób, które rozpoczęły pracę przez 1999 rokiem, rząd przygotował rozwiązanie w postaci emerytur pomostowych. Emerytura pomostowa będzie dodatkowym świadczeniem, które osoba uprawniona będzie otrzymywać pomiędzy zakończeniem swojej kariery zawodowej a osiągnięciem wieku emerytalnego.

Główne założenia systemu emerytur pomostowych to:

- świadczenie będzie przysługiwać osobom pracującym w najtrudniejszych warunkach, które nie mogą być w żaden sposób usunięte przez pracodawcę, lub wykonującym prace, w której odpowiadają za bezpieczeństwo innych osób i która wymagają największej sprawności psychofizycznej
- będzie to system wygasający (nie obejmie osób, które rozpoczęły karierę zawodową po 31 grudnia 1998 r.) – w przyszłości bowiem preferowane będą ułatwienia w zmianie pracy, a nie praca w warunkach potencjalnie szkodliwych dla zdrowia;
- rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy oparte są o kryteria medyczne, a nie społeczne czy polityczne.

Negocjacje z partnerami społecznymi w Komisji Trójstronnej trwały od kwietnia br. Rząd odbył z przedsiębiorcami i związkowcami 15 spotkań oraz 7 spotkań eksperckich, negocjacje trwały niemal 70 godzin. Na prośbę związków dwukrotnie przedłużano rozmowy. – Chodziło nam o sprawiedliwość podejścia i jasność kryteriów – mówi prof. Danuta Koradecka z Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Jeśli zmienialiśmy nastawienie w stosunku do początkowej listy, to z powodów medycznych, nie politycznych czy ekonomicznych.

I. Prace w szczególnych warunkach

Definicja prac

Prace w szczególnych warunkach to prace – związane z czynnikami ryzyka, o których mowa niżej – wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku.

Taką definicję akceptują: OPZZ, BCC – ZP, OKPP – Lewiatan, ZRP. Trzech partnerów społecznych: FZZ, NSZZ „Solidarność” oraz KPP chcą, by definicja nie zawierała słów „związane z czynnikami ryzyka, o których mowa niżej”. KPP chce, by wykaz prac wykonywanych w warunkach szczególnych stanowił załącznik do ustawy. OPZZ stoi na stanowisku, że wykaz prac powinien być sporządzany w zakładzie pracy.

„S” z kolei proponuje powołanie nowych struktur do kwalifikowania stanowiska (a nie wykonywanej faktycznie pracy) do listy uprawniającej do emerytury pomostowej. Struktura ta, pod nadzorem MPiPS, składałaby się z:

- *na poziomie zakładu pracy: komisji złożonej z przedstawicieli pracodawcy, pracowników i służby BHP (trzy osoby);*
- *na poziomie województwa: komisji przy wojewodzie, która wydawałaby decyzję administracyjną na wniosek zakładu pracy, a składałaby się z przedstawiciela wojewody, lekarza/specjalisty medycyny pracy zatrudnionego z Ośrodka Medycyny Pracy oraz przedstawiciela PIP i Państwowej Inspekcji Sanitarnej (trzy osoby);*

- przy MPiPS: Komisji Centralnej jako ciała odwoławczego, wydającego ostateczną decyzję, w skład której wchodziłoby przedstawiciel resortu, przedstawiciel Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, Przedstawiciel CIOP-PIB, przedstawiciel Głównej Inspekcji Pracy i Głównej Inspekcji Sanitarnej (cztery osoby).
- Każda decyzja mogłaby być przy tym zaskarżana do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

W Polsce jest ponad 183 tys. firm zatrudniających przynajmniej 10 osób. „S” nie wskazuje, w jaki sposób ta trzystopniowa struktura powinna być sfinansowana.

Czynniki ryzyka w szczególnych warunkach pracy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia są związane z następującymi rodzajami prac:

1) w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury:

- a) prace pod ziemią;
- b) prace na wodzie;
- c) prace pod wodą;
- d) prace w powietrzu.

2) w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi:

- a) prace w warunkach gorącego mikroklimatu;
- b) prace w warunkach zimnego mikroklimatu;
- c) bardzo ciężka praca fizyczna;
- d) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego;
- e) ciężka praca fizyczna związana z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmiennej pozycji ciała.

Zaakceptowane przez wszystkich partnerów społecznych, choć wszystkie trzy centrale związkowe chcą by dodać dodatkowe prace, co do których eksperci medycyny pracy nie osiągnęli porozumienia, że są szkodliwe lub nie mogą zostać wyeliminowane środkami profilaktyki:

- *praca poza pomieszczeniami zamkniętymi;*
- *praca w narażeniu na hałas;*
- *praca zmianowa nocna;*
- *praca w ekspozycji na wibrację miejscową i ogólną;*
- *praca w pyłe zwłókniającym;*
- *praca w szkodliwych czynnikach chemicznych;*
- *praca w warunkach narażenia na promieniowanie jonizujące*
- *prace w warunkach narażenia na działanie pól elektromagnetycznych w strefie zagrożenia.*

Ponadto NSZZ „Solidarność” nie odniósł się do żadnej pozycji w wykazie prac w szczególnych warunkach, ponieważ proponuje całkowicie odmienny, opisany powyżej sposób ich określania.

Szereg uwag zgłosiły FZZ oraz OPZZ, np. postulując rozszerzenie listy prac o nadzorowanie wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Pracodawcy zaakceptowali bez zastrzeżeń prawie wszystko, co wypracowali eksperci

medycyny pracy, więc nie mieli uwag do poniższego wykazu. W sumie trzy uwagi zgłosiło BCC i jedną KPP.

W poniższym wykazie **wyboldowaną** czcionką zaznaczono prace, które nie znajdowały się na pierwotnej liście zaproponowanej przez stronę rządową, ale eksperci medycyny pracy po szczegółowej analizie uznali, że są to prace wykonywane w warunkach szczególnych. Kursywą oznaczono komentarze i uwagi.

Wykaz prac w szczególnych warunkach

Lp.	Rodzaj prac
1.	Prace bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla oraz rud metali lub ich wzbogacaniu. <i>OPZZ proponuje szerszy zapis: Prace przy przeróbce i wzbogacaniu węgla, rud, ropy, gazu, soli i odsalaniu wód dołowych związane z obsługą, konserwacją i naprawą maszyn i urządzeń oraz kontrolą procesów technologicznych, a także składowaniem i ekspedycją produktów finalnych i ubocznych wraz z bezpośrednim nadzorem tych prac.</i> <i>ZZ Pracowników Zakładów Przeróbki Mechanicznej Węgla w Polsce „Przeróbka” także o to wnosi, po to by utrzymać dotychczasowe zasady przechodzenia na wcześniejszą emeryturę określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z 1983 roku.</i>
2.	Prace udostępniające lub eksploatacyjne związane z urabianiem minerałów skalnych. <i>FZZ chce, by ten zapis był szerszy i brzmiał: Prace udostępniające lub eksploatacyjne związane z urabianiem minerałów skalnych oraz prace związane ze wzbogacaniem i przetwórstwem minerałów.</i>
3.	Prace pod ziemią bezpośrednio przy drażeniu tuneli w górotworze¹. <i>¹ Bez prac ujętych w art. 50c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.).</i>
4.	Prace bezpośrednio przy zalewaniu form odlewniczych, transportowaniu naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy).
5.	Prace bezpośrednio przy ręcznej obróbce wykańczającej odlewy: usuwanie elementów układu wlewowego, ścinanie, szlifowanie powierzchni odlewów oraz ich malowanie na gorąco.
6.	Prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych. <i>FZZ proponuje: Prace bezpośrednio przy obsłudze, nadzorowaniu pieców hutniczych, wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych.</i>
7.	Prace murarskie bezpośrednio w piecach hutniczych, odlewniczych, bateriach koksowniczych oraz w piecach do produkcji materiałów ceramicznych.
8.	Prace bezpośrednio przy ręcznym zestawianiu surowców lub ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła.
9.	Prace bezpośrednio przy kuciu ręcznym w kuźniach.
10.	Prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych.

Lp.	Rodzaj prac
11.	Prace bezpośrednio przy obsłudze ciągów walcowniczych: przygotowanie, dozоровanie pracy walców lub samotoków, ingerencja przy wypadaniu i zaklinowaniu materiałów.
12.	Prace przy obsłudze dźwignic bezpośrednio przy wytapianiu surówki, stopów żelaza lub metali nieżelaznych. <i>FZZ chce, by ten zapis brzmiał: Prace przy obsłudze i eksploatacji dźwignic bezpośrednio przy wytapianiu surówki, stopów żelaza lub metali nieżelaznych.</i>
13.	Prace bezpośrednio przy produkcji koksu w bateriach koksowniczych. <i>FZZ: Prace przy obsłudze baterii koksowniczych.</i>
14.	Prace bezpośrednio przy wypychaniu koksu z baterii koksowniczych, gaszeniu lub sortowaniu koksu.
15.	Prace bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich lub izolacyjno – egzotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie.
16.	Prace bezpośrednio przy ręcznym załadunku lub wyładunku pieców komorowych wyrobami ogniotrwałymi.
17.	Prace bezpośrednio przy ręcznym załadunku lub rozładunku gorących wyrobów ceramicznych.
18.	Prace bezpośrednio przy formowaniu wyrobów ogniotrwałych wielkogabarytowych przy użyciu ręcznych narzędzi wibracyjnych.
19.	Prace bezpośrednio przy ręcznym formowaniu, odlewaniu, czyszczeniu lub szkliwieniu wyrobów ceramicznych.
20.	Prace nurka lub kesoniarza, prace w komorach hiperbarycznych.
21.	Prace dokerów bezpośrednio przy przeładunku w ładowniach statku. <i>FZZ: Prace przeładunkowe w portach i stocznjach łącznie z pracami trymerów, sztauerów oraz obsługą urządzeń przeładunkowych, sprzętu zmechanizowanego i składów.</i> <i>OPZZ – Należy najpierw określić, kto to jest doker, bo takiej pracy nie było w dotychczasowym prawodawstwie dot. emerytur i rent. Proponowany zapis:</i> <i>Prace dokerów bezpośrednio przy przeładunku towarów w portach morskich na lądzie i statku (sztauera, trymera, operatora portowych urządzeń przeładunkowych, operatora przeładunkowego portowego sprzętu zmechanizowanego)</i>
22.	Prace rybaków morskich.
23.	Prace na statkach żeglugi morskiej. <i>BCC – ZP nie akceptuje tej pracy w wykazie.</i>
24.	Prace na morskich platformach wiertniczych. <i>BCC – ZP nie akceptuje tej pracy w wykazie.</i>
25.	Prace w powietrzu wykonywane na statkach powietrznych przez personel pokładowy
26.	Prace bezpośrednio przy obsłudze urządzeń wiertniczych i wydobywczych przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.
27.	Prace bezpośrednio przy obróbce odwiertów w górnictwie otworowym: ropy naftowej, gazu ziemnego.
28.	Prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją, (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.).
29.	Prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury, itp.).
30.	Prace wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych.
31.	Prace przy ręcznym układaniu nawierzchni bitumicznej.

Lp.	Rodzaj prac
32.	Prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem. <i>Zdaniem KPP prace rozbiórkowe związane z usuwaniem materiałów zawierających azbest nie powinny się tu znaleźć. Można zastosować w tym przypadku odpowiednie środki profilaktyki technicznej.</i>
33.	Prace garbarskie bezpośrednio przy obróbce mokrych skór.
34.	Prace bezpośrednio przy zrywce lub ręcznej ścinie drzew przenośną pilarką z piłą łańcuchową.
35.	Prace w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0°C.
36.	Prace tancerzy zawodowych związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym. <i>BCC – ZP nie akceptuje tej pracy w wykazie. OPZZ chce uzupełnienia o muzyków „dęciarzy”.</i>

Do tej wyżej wyliczonej listy prac FZZ chce dopisać:

- prace przy przygotowaniu mieszanki węglowej do produkcji koksu w bateriach koksowniczych (po pozycji 12);
- prace ślusarskie, spawalnicze, elektryczne, pomiarowe, automatyki w sposób bezpośredni związany przy w/w pracach (po pozycji 14);
- prace na statkach żeglugi śródlądowej (po pozycji 23);
- prace w kanałach ściekowych (po pozycji 30);
- prace przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz prace na wysypiskach i wylewiskach nieczystości (po pozycji 30);
- prace personelu medycznego w kontakcie z preparatami cytostatycznymi, otwartymi źródłami promieniotwórczymi w pracowniach klasy I i II. (po pozycji 36).

O kwalifikacji prac, jako prac w szczególnych warunkach, decydowały – w odniesieniu do określonych czynników ryzyka determinowanych procesami technologicznymi – następujące pojęcia i parametry:

Bardzo ciężka praca fizyczna – praca powodująca w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn – powyżej 8400 kJ a u kobiet – powyżej 4600 kJ.

Ciężka praca fizyczna – praca powodująca w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn – powyżej 6300 kJ a u kobiet – powyżej 4200 kJ.

OPZZ uzupełnia: w trakcie prac Zespołu Ekspertów Medycyny i Ochrony Pracy zostały ustalone wartości kcal, które w przeliczeniu na kJ nie odpowiadają wartościom wynikającym z przeliczeń kcal na kJ, dlatego wartości podane przy wyżej wymienionych pracach w kJ powinny wyglądać następująco:

- 8374 kJ, co odpowiada 2000 kcal, a nie 8400 kJ (różnica 26 kJ),
- 6280 kJ, co odpowiada 1500 kcal, a nie 6300 kJ (różnica 20 kJ),
- 4187 kJ, co odpowiada 1000 kcal, a nie 4200 kJ (różnica 13 kJ).

Praca w mikroklimacie gorącym – praca wykonywana w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28 °C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m².

Praca w wymuszonej pozycji ciała – praca wymagająca znacznego pochylenia i/lub skręcania pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kg dla mężczyzn i 5 kg dla kobiet (wg metody OWAS – pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50% zmiany roboczej.

NSZZ „Solidarność” zgłasza uwagę do opisu pracy wymuszonej pozycji ciała W/w warunek jest nie do zaakceptowania. Pozycja 4 wg metody OWAS nie wymaga uwzględnienia siły powyżej 10 kg dla mężczyzn i 5 kg dla kobiet. Do zakwalifikowania wystarczy wymuszona, pochylona lub skręcona pozycja pleców lub pozycja stojąca z nogami zgiętymi. W metodzie OWAS nie ma też warunku czasu wykonywania takiej pracy w ciągu zmiany roboczej. Proponowane sformułowanie jest wewnętrznie sprzeczne z zamiarem uznania za pracę w szczególnych warunkach np. prace spawaczy wykonywane w podwójnych dnach statków, gdyż nie wymagają one użycia siły powyżej 10 kg, natomiast wiążą się z ekstremalnie wymuszoną pozycją ciała bez możliwości jej zmiany.

II. Prace o szczególnym charakterze

Definicja prac

Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik do ustawy – wykaz prac o szczególnym charakterze.

Uwagi do tej definicji zgłosiły związki zawodowe oraz KPP.

KPP chce, by mówić o pracach wymagających szczególnej odpowiedzialności i szczególnej sprawności psychofizycznej – czyli zastąpić w definicji spójnik „oraz” spójnikiem „i”. Pracodawcy uważają bowiem, że tylko taki zapis określi ściśle warunek, iż praca o szczególnym charakterze jednocześnie wymaga sprawności i jednocześnie związana jest z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo publiczne czyli innych ludzi. Co innego bowiem, gdy ktoś wybiera zajęcie niebezpieczne, przy którym sam ryzykuje, a co innego, gdy od jego sprawności zależy bezpieczeństwo innych ludzi.

Trzy centrale związkowe z kolei chcą, by ta część zapisu brzmiała: prace wymagające szczególnej odpowiedzialności lub szczególnej sprawności psychofizycznej.

Na czym polega różnica? W przypadku propozycji rządowej oraz propozycji KPP kaskader nie ma prawa do emerytury pomostowej, w przypadku propozycji związków zawodowych

prawo do emerytury pomostowej może mieć nie tylko kaskader, alpinista, ale też każda osoba, która wykonuje pracę uznaną następnie za wymagającą szczególnej odpowiedzialności. Związki za prace szczególnej odpowiedzialności uważają pracę nauczycieli, dalej więc konsekwentnie chcą przyznać wszystkim nauczycielom prawo do „pomostówek”.

W poniższym wykazie **wyboldowaną** czcionką zaznaczono prace, o które w efekcie negocjacji poszerzono wykaz prac o szczególnym charakterze. Kursywą oznaczono komentarze i uwagi.

Wykaz prac o szczególnym charakterze

Lp.	Rodzaj prac
1.	Prace pilotów ¹ statków powietrznych.
2.	Prace kontrolerów ruchu lotniczego.
3.	Prace mechaników lotniczych związane z bezpośrednią obsługą potwierdzającą bezpieczeństwo statków powietrznych na płycie lotniska.
4.	Prace nawigatorów na statkach morskich oraz pilotów morskich.
5.	Prace maszynistów ² pojazdów trakcyjnych i kierowników pociągów.
6.	Prace bezpośrednio przy ustawianiu drogi przebiegu pociągów i pojazdów metra ³ . <i>FZZ chce, by zapis ten brzmiał: Prace bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego i pojazdów metra. Z kolei „S” proponuje: Prace bezpośrednio związane z bezpieczeństwem ruchu kolejowego i ruchu metra (dotyczy stanowisk znajdujących się w wykazie stanowisk (załącznik nr i 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego i warunków, jakie powinny spełniać osoby zatrudnione na tych stanowiskach oraz prowadzące pojazdy). Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i>
7.	Prace funkcjonariuszy straży ochrony kolei. <i>Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP, a KPP tylko warunkowo – do czasu ustalenia innego rozwiązania.</i>
8.	Prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym. <i>Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i>
9.	Prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych. <i>Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i>
10.	Prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne ⁴ .
11.	Prace operatorów reaktorów jądrowych.
12.	Prace operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których wymagane są uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych lub stoczniowych.
13.	Prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.
14.	Prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego ⁵ .
15.	Prace bezpośrednio przy produkcji materiałów wybuchowych, środków strzałowych, wyrobów pirotechnicznych oraz ich konfekcjonowaniu.
16.	Prace bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię

	<p>elektryczną lub ciepłą. <i>FZZ chce, by były to prace przy obsłudze i nadzorze bloków energetycznych wytwarzających energię elektryczną lub ciepłą wraz z ich urządzeniami pomocniczymi.</i></p>
17.	<p>Prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem. <i>FZZ: Prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych. „S”: Prace monterów urządzeń elektroenergetycznych.</i></p>
18.	<p>Prace członków zespołów ratownictwa medycznego. <i>FZZ: Prace członków zespołów ratownictwa medycznego i dyspozytorów medycznych. „S” chce, by ująć zapisem również dyspozytorów. Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i></p>
19.	<p>Prace członków zawodowych ekip ratownictwa (chemicznego, górskiego, morskiego, górnictwa otworowego). <i>Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i></p>
20.	<p>Prace członków zakładowych jednostek ochrony przeciwpożarowej uczestniczących bezpośrednio w akcjach ratowniczych. <i>Tej pracy na liście nie akceptuje BCC – ZP.</i></p>
21.	<p>Prace nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, ośrodkach szkolno-wychowawczych, schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych⁶. <i>Nie zgadzają się z tym związki zawodowe. FZZ, „Solidarność” i OPZZ chcą, by emeryturami pomostowymi zostali objęci wszyscy nauczyciele.</i></p>
22.	<p>Prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych⁷. <i>FZZ proponuje zapis: Prace personelu medycznego jednostek pomocy społecznej i placówek opieki zdrowotnej związane z bezpośrednią opieką nad nieuleczalnie chorymi i przewlekle chorymi, umysłowo upośledzonymi dorosłymi i dziećmi</i></p>
23.	<p>Prace personelu medycznego oddziałów psychiatrycznych i leczenia uzależnień w bezpośrednim kontakcie z pacjentami⁸.</p>
24.	<p>Prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru. <i>FZZ: Prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych , anestezjologii i intensywnej terapii/opieki medycznej. „S”: Prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii</i></p>

¹ pilot, instruktor.

² maszynista pojazdów trakcyjnych, maszynista instruktor, maszynista zakładowy, maszynista wieloczynnościowych i ciężkich maszyn do kolejowych robót budowlanych i kolejowej sieci trakcyjnej, pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych.

³ dyżurny ruchu, nastawniczy, manewrowy, ustawiacz, zwrotniczy, rewident taboru bezpośrednio potwierdzający bezpieczeństwo pociągu, dyspozytor ruchu metra, dyżurny ruchu i stacji metra.

⁴ wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami ADR.

⁵ zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2003 r. Nr 5 poz. 58).

⁶ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2002, Nr 11, poz. 109 z póź. zm.).

⁷ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728).

⁸ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 października 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535, z póź. zm.).

Do listy prac o szczególnym charakterze FZZ chce dopisać:

- prace pracowników kapitanatów portów i prace latarników
- prace kierowców wykonujących przewozy w ramach transportu drogowego
- pracownicy specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych i wewnętrznych służb ochrony
- prace pracowników medycznych w zakładach histopatologii
- prace cywilnych pracowników medycznych służb mundurowych
- prace personelu medycznego oddziałów onkologii, oparzeń i ostrych zatruc.
- prace personelu medycznego lecznictwa zamkniętego w bezpośrednim kontakcie z chorym
- większość kolejarzy (dyżurny ruchu, nastawniczy, manewrowy, ustawiacz, zwrotniczy, rewident taboru, kierownik pociągu, automatyk, dróżnik obchodowy, dróżnik przejazdowy, dyspozytor, elektromonter wykonujący prace przy naprawie taboru, mający wpływ na bezpieczeństwo ruchu zatrudniony w zespołach pracowniczych (brygadach) bezpośrednio decydujących o dopuszczeniu taboru do ruchu, instruktor ruchu, konduktor, odprawiacz pociągu, pracownik wykonujący prace przy liniach napowietrznych i kablowych telekomunikacyjnych i energetycznych niskich, średnich i wysokich napięć, pracownik wykonujący prace przy utrzymaniu i diagnostyce infrastruktury kolejowej, mający wpływ na bezpieczeństwo ruchu, zatrudniony w zespołach pracowniczych (brygadach), wykonujący prace w warunkach awaryjnych, rzemieślnik wykonujący prace przy naprawie taboru, mający wpływ na bezpieczeństwo ruchu zatrudniony w zespołach pracowniczych (brygadach) bezpośrednio decydujących o dopuszczeniu taboru do ruchu, toromistrz, zawiadowca, dyspozytor ruchu metra, dyżurny ruchu i stacji metra).

Jednocześnie FZZ wnosi o niedokonywanie w przyszłości żadnych zmian w systemie emerytur mundurowych.

OPZZ chce dodać pracę personelu oddziałów anestezjologii i intensywnej terapii oraz szeroko rozumianych kolejarzy (automatyk, dróżnik obchodowy, dróżnik przejazdowy, dyspozytor, instruktor ruchu, kierowca drezyny i wózka motorowego, kierowca lokomotywy spalinowej o mocy do 300KM, konduktor, odprawiacz pociągu, pracownik wykonujący prace przy liniach napowietrznych i kablowych telekomunikacyjnych i energetycznych niskich, średnich i wysokich napięć, pracownik wykonujący prace przy utrzymaniu i diagnostyce infrastruktury kolejowej, mające wpływ na bezpieczeństwo ruchu, zatrudniony w zespołach pracowniczych /brygadach/ wykonujących prace w warunkach awaryjnych, rewident taboru, rzemieślnik wykonujący prace przy naprawie taboru kolejowego, mające wpływ na bezpieczeństwo ruchu, zatrudniony w zespołach pracowniczych bezpośrednio decydujących o dopuszczeniu taboru do ruchu, toromistrz, zawiadowca, zwrotniczy). Eksperti medycyny pracy analizowali każdą z tych prac co do zakresu obowiązków odpowiedzialności za bezpieczeństwo innych i większość nie znalazła się na liście zaakceptowanej np. dlatego, że odprawiacz pociągów to osoba, która wyłącznie wypełnia dokumenty przewozowe. OPZZ podkreśla, że dla nich kluczowe jest, aby:

- *system emerytur pomostowych nie miał charakteru wygasającego;*
- *emerytury pomostowe obejmowały wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych bez względu na datę podjęcia przez nich pracy.*
- *niezależnie od emerytur pomostowych została ustanowiona tzw. „opcja zerowa”, sankcjonująca utrzymanie dotychczasowych uprawnień emerytalnych dla wszystkich osób zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 1999 r. w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zarówno w zakresie zasad ich nabywania, jak i obliczania oraz wypłacania świadczeń emerytalnych – zgodnie z obywatelskim projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz innych ustaw (czyli utrzymanie starego systemu emerytalnego dla niektórych kategorii pracowników.*

„Solidarność” wnosi o uzupełnienie listy o:

- *prace kierowców wykonujących przewozy w ramach transportu drogowego;*
- *prace zespołów medycznych w oddziałach intensywnej terapii i ostrych zatruc;*
- *prace personelu jednostek pomocy społecznej i placówek opieki zdrowotnej związani z bezpośrednią opieką nad nieuleczalnie i przewlekle chorymi, umyślowo upośledzonymi dorosłymi i dziećmi;*
- *prace personelu medycznego lecznictwa zamkniętego w bezpośrednim kontakcie z chorym;*
- *prace personelu medycznego w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, w bezpośrednim kontakcie z chorym;*
- *prace w sekcjach i zakładach anatomopatologicznych, histopatologicznych, medycyny sądowej i sterylizacji;*
- *prace przy pobieraniu prób i pomiarach w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia wykonywane przez personel stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz laboratoriów środowiskowych;*
- *prace pracowników medycznych służb mundurowych, z uwzględnieniem służby więziennej;*
- *prace w kontakcie z preparatami cytostatycznymi, otwartymi źródłami promieniotwórczymi w pracowniach klasy I i II;*
- *prace związane ze stosowaniem promieniowania jonizującego do celów diagnostycznych i terapeutycznych w ZOZ, z wyjątkiem przypadków dotyczących ratowania życia ludzkiego;*
- *pracowników kapitanatów portów i latarników;*
- *pracownicy wewnętrznych służb ochrony;*
- *prace operatorów samojezdnych ciężkich maszyn budowlanych i maszyn drogowych.*